

امريکه کښې " ورومبې باچا خان امن کانفرنس "

ترجمه: احسان الله

په کانفرنس کښې درې قراردادونه وړاندې کړې شو چې پکښې ورومبې د صوبه سرحد نوم بحالول، پښتو ژبې کښې درس و تدریس تر اتم جماعت پورې او هم دغې جماعت پورې پښتو مضمون لازمي گرځول او تر دولسم جماعت پورې دې پښتو مضمون اختیاري په ټول پاکستان کښې وگرځولې شي چې د پښتنو نه علاوه پاکستان کښې نور خلق هم د پښتنو د تاریخ، ثقافت او

نورو ډېرو څیزونو نه خبر شي. دې سره به په پاکستان کښې د مختلفو قومونو تر مېنځه اتحاد او اتفاق پیدا شي.

دا کانفرنس په دوو برخو مشتمل وه. د ورومبې برخې

صدارت په امریکه کښې د ای این پی صدر نواز خان او د دوهمې برخې صدارت د خېبر سوسائټي چئیرمین بورډ آف ټرسټي ممبر ډاکټر رفیق جان وکړو. په کانفرنس کښې گڼ شمېر پاکستانیانو، افغانانو او څه لږ ډېر هندوستانیانو هم گډون وکړو. دغه کسان د امریکې لږې لږې سټیټونو لکه

په نیویارک کښې په ۱۲ اپریل د خالي په شپه باچا خان امن کانفرنس سر ته ورسېد. په دې کانفرنس کښې د دې خبرې حمایت وکړې شو چې د ټولو تنازعو حل دې د جنوبي ایشیا عظیم سیاسي فلسفې مسلمان رهنما باچا خان د امن او عدم تشدد فلسفې په رڼا کښې ولټولې شي. دې یو ورځني کانفرنس ته د ای این پی مرکزي صدر اسفندیار ولي خان، د پښتونخوا صوبائي صدر

افراسیاب خټک، د پېښور یونیورسټي پاکستان سټډي سنټر ایسوسي اېټ پروفیسر ډاکټر فضل الرحیم مروت، د پښتو ژبې نامتو دانشور او شاعر راج ولي شاه خټک خطاب

وکړو. دې نه علاوه د افغانستان نه نامتو صحافي عبدالواحد مشواڼي، د باچا خان ایجوکېشن فاؤنډېشن له طرفه ډاکټر منیر خان او ډاکټر سلیم اپریدي هم کانفرنس ته خطاب وکړو. د هندوستان نه مشهور تاریخ دان او د مهاتما گاندي نمسي راجموهن گاندي هم کانفرنس ته خطاب وکړو.

ٽوله دنيا ڪنبي د تشدد مسئلي حل ڪبهه شي.
د پاڪستان نوي مخلوط حڪومت ته د
راپڻيو مسئلو باره ڪنبي اسفنديار ولي خان ووي
چي د دغي مسئلي حل د تشدد په ذريعه نه بلڪي
د عدم تشدد په ذريعه ڪبهه شي. هغه ووي چي
ڪه د پاڪستان حڪومت دغه شريسندهو سره د
جرگو په ذريعه مذاڪرات وڪړل نو په قبائلي سيمو
ڪنبي به امن راشي. اسفنديار ولي خان دا خبره رد
ڪره چي مون به شريسندهو او دهشت گردو سره براه
راست مذاڪرات نه ڪوو بلڪي د دغي قبائلي
سيمې مشرانو سره رابطه به د پښتونخوا د
حڪومت په توسط ڪوو چي په دې سيمه ڪنبي امن
وامان قائم ڪري.

اسفنديار ولي خان ووي چي مونږ د پاره
وړومي آڀشن مذاڪرات دي او بيا ڪه ونه شوه نو
اخي آڀشن مونږ سره د فوج استعمالول دي، هغه
ووي چي ڪه تپرو پنخلسو يا شلو ورخو راسي
وڪتله شي نو په دغه سيمه ڪنبي تشدد ڪم شوه
ده او د اي اين پي حڪومت به دا ڪوشش وي چي
دا نور هم ڪم ڪري. هغه ووي چي د هغه وخت نه نن
پښتو ته د باچا خان د عدم تشدد د
فلسفي ډېر ضرورت ده او پښتانه
نه دهشت گرد او نه شرخونبي دي بلڪي
دوي ترقي خوني او جمهوريت
خونونكي دي.

اسفنديار ولي خان د ٽولو
پښتنو ماشومانو د پاره انٽرنيشنل
ڪميونٽي ته خواست وڪړو چي د
خدائے د پاره زما بچي له د ٽوپڪ په

د گاندي جي نمبره راجموهن گاندهي

فلورېڊا، واشنگٽن، ٽيڪساس، نيوجرسي او دغه
رنگ نورو ڄايونو نه راغلي وو.

د ڪانفرنس شروع د تلاوت ڪلام پاڪ نه
وشوه. د تلاوت نه پس د اي اين پي امريڪي ونگ
پخواني صدر جاوېد خان لالا د پاره د مغفرت دعا
وڪري شوه ڪوم چي د پريوس په ڪنسر ڪنبي
مبتلا و او خو ورخي مخڪنبي وفات شوه و. دعا
نه پس د اي اين پي مرڪزي صدر اسفنديار ولي
خان په ٽيلي فون خپل تقرير ڪنبي خپل نيڪه
باچا خان ته چي د خدائي خدمتگار تحريڪ باني
و، خراج تحسين وړاندې ڪرو. دې نه پس ئي د
پاڪستان مخلوط حڪومت ته چي ڪومي مسئلي
دي په هغه باندي نظر و اچولو.

اسفنديار ولي خان ووي چي باچا خان په
ٽوله دنيا ڪنبي د عدم تشدد د فلسفي په وجه
پڙند ڪي شي او د شلمې پيڙي د يولوه امن
خونونكي لکه Martin Luther King، گاندي
جي او نيلسن منڊيلا سره شمېرله ڪېري. هغه ووي
چي باچا خان د شلمې پيڙي داسي سياسي ليڊر و
ڪوم چي د خپل ژوند ډېر عمر د قېدوبند
مصيبتونو ڪنبي تپر ڪرې وه.

اسفنديار ولي خان ووي چي
باچا خان په پښتنو ڪنبي په سياسي
او معاشرتي توگه د عدم تشدد د
فلسفي خورولو ڪوشش ڪرې وه او
دغه فلسفه زمونږ د پاره يوه تاريخي
ورثه ده او نن د دغي فلسفي د هغه
وخت نه زيات پښتنو ته ضرورت
ده او د دې فلسفي په ذريعه په

کاروبار مواقع پیدا کړې شي او تعليم عام کړې شي نو دا د تشدد مسئله به ډېره زر حل کړې شي. ډاکټر فضل الرحيم مروت په خپل ټېلېفونک تقرير کښې د پښتنو د وروستو پاتې کېدو و جوهاتو باندې رڼا واچوله. هغه په خپل تقرير کښې د پاکستان تېر شوي حکومتونو د پښتنو دپاره او خاصکر قبائلي سيمو باره کښې پالیسي باندې نکته چيني وکړه. هغه ووي چې پښتانه دهشت گرد نه دي او د مظلومو عوامو وینه تويول د پښتنو د رواياتو خلاف دي. هغه ووي چې د باچا خان د عدم تشدد په فلسفه عمل کول اوس د پښتنو دپاره اخري امېد دے، کومې سره چې په دې سيمه کښې امن راوسته شي. هغه انټرنېشنل کميونټي ته خواست وکړو چې د پښتنو باره کښې د خه وئيلو نه مخکښې دې د پښتنو تاريخ وگوري نو دوي ته به پته ولگي چې پښتانه څنگه خلق دي.

د پښتو ژبې دانشور ډاکټر راج ولي خټک په خپل تقرير کښې د يو غېرجانبدار کمېشن جوړولو مطالبه وکړه چې دا معلوم کړي چې هغه خه و جوهات دي د کومې په وجه چې دا شرخونبي زيات شو، دې نه علاوه دا هم معلوم کړي چې دغه انتها پسندو ته پېسه څوک ورکوي؟ د هندوستان نه راجموهن گاندي د خپلې بنځې اوشا گاندي او لور سره راغله و، هغه په خپل اهم تقرير کښې باچا خان ته خراج تحسین وړاندې کړو، دې سره سره ئې باچا خان يو عقلمند او تېز سياستدان، کټر قوم پرست او صحيح مسلمان وگرځولو. راجموهن گاندي ووي چې باچا خان د

ځائے قلم ورکړئ، هغه له د وئيلو دپاره کتاب ورکړئ، زما بچي له د ټوپک د گولۍ په ځائے لاس کښې قلم ورکړئ چې هغه پرې ليکل وکړي او زدکړه وکړي. زما بچي له د خودکش جېکت په ځائے د سکول يونيفارم ورکړئ په کوم کښې چې هغه سکول ته لاړ شي او خه زده کړي. دوي زمونږ دپاره قيمتي ورته ده د کومې دپاره چې مونږ کوشش کوو چې هغه حاصل کړو.

اسفنديار ولي خان ووي چې تر کومې د پاکستان او افغانستان د مشترکې جرگې اعلان نه وي کړې نو د دوي تر مېنځه اختلافات نه شي ختمېدلې.

د عوامي نېشنل پارټي د پښتونخوا صوبې صدر افراسياب خټک په خپل تقرير کښې باچا خان او ولي خان ته خراج تحسین وړاندې کړو. په خپل تقرير کښې صوبائي صدر ووي چې ولي خان سياست د عدم تشدد د فلسفې په بنياد کړې و، د هغه د سياست اصل مقصد دا و چې حق نه محروم کړو شوو عوامو ته خپل جمهوري حق ورکړي. هغه ووي چې ۱۸ فروري اليکشن نه پښتنو دا خبره ثابته کړه چې دوي نه دهشت گرد او نه شرخونبي دي بلکې دوي خو ترقي خونبي او جمهوريت خونبي دي خو د تاريخ مختلفو دورونو کښې دوي محرومه پرېښودل شوي دي.

خټک صېب ووي چې اي اين پي هم په دې خبره يقين لري چې په قبائلي سيمو کښې د تشدد مسئله په خبرو اترو حل کېدې شي. د دې دپاره که د دغو سيمو مشرانو سره خبرې اترې وکړې شي او د دغې ځائے د عوامو دپاره د

پښتنه معاشره په جمهوري توگه آرگنائز کړي دوي له تعليم ورکړي او دوي په سياسي توگه طاقتور کړي.

ډاکټر منير خان چې د باچا خان ايجو کېشن فاؤنډېشن سره تعلق لري هغه په خپل تقرير کېنې د باچا خان ايجو کېشن فاؤنډېشن په مقاصدو رڼا واچوله. هغه ووي چې د باچا خان ايجو کېشن فاؤنډېشن کوشش دے چې پښتونخوا کېنې تعليم عام کړي ځکه چې دا صوبه په تعليم کېنې ډېره وروستو ده. هغه حاضرينو ته خواست وکړو چې د باچا خان ايجو کېشن فاؤنډېشن چنده کېنې حصه واخلي چې په صوبه کېنې د سکولونو تعداد زيات کړے شي او دغې سره په صوبه کېنې يوه خپله يونيورسټي جوړه کړي.

د دغې کسانو نه علاوه کانفرنس ته په امريکه کېنې ميشته د پاکستان پيپلز پارټي، پاکستان مسلم ليگ نون، د پاکستان فريډم فارم نمائندگانو او د پاکستان او افغانستان مختلفو کميونټيز سره تعلق لرونکو کانفرنس ته خطاب وکړو. خطاب کوونکو باچا خان ته خراج تحسین وړاندې کړو او ټولې دنيا ته ئې خواست وکړو چې د دنيا هر يو گټ کېنې امن پيدا کولو دپاره دې د باچا خان د عدم تشدد په فلسفه عمل وکړے شي.

د کانفرنس دوران کېنې د پښتو ژبې سندرغاړي خيال محمد او ماه جبين قزلباش په خپلو خوږو اوازونو حاضرین ولمانځل. دا پروگرام سحر دوه نيمې بجې سرته ورسېدو.

خيال محمد او مه جبين قزلباش

عدم تشدد فلسفه د قرآن پاک د لفظ صبر نه راويستې ده، هغه د دغې ورځې نه مخکېنې د شوي خپل تقرير ذکر وکړو کوم چې يوه ورځ وړاندې په پيراهائوس نيويارک کېنې د مهاتماگاندي نه پس منډيلا او د دغه رنگ نورو اهمو شخصيتونو په ياد کېنې آرگنائز شوے و. د دغې تقريب په تقرير کېنې د هغې د آرگنائز نه گيله وکړه چې تاسو يو اهم شخصيت باچا خان هېر کړے و.

راجموهن گاندي ووي چې گاندي جي او باچا خان دواړه د حق تلفي او نا انصافي خلاف وو. د باچا خان خدائي خدمتگار تحريک په ټوله دنيا ډېر نښه اثر پرېنښه دے. د نورو مقررينو په رنگ راجموهن گاندي هم په دې خبره زور ورکړو چې د باچا خان د فلسفې د وړاندې نه اوس ډېر ضرورت دے او د نن د ټولو مسئلو حل دې د عدم تشدد په فلسفه کېنې وکتلے شي.

اخره کېنې د کشمير په مسئله د صحافيانو د يو سوال د جواب ورکولو په وخت راجموهن گاندي ووي چې د دې دواړو ملکونو تر مينځه دا يوه غټه مسئله ده او دغه مسئله د عدم تشدد د فلسفې په ذريعه حل کېدے شي.

د افغانستان نامتو صحافي عبدالواحد

مشواني په خپل تقرير کېنې په دې خبره زور واچولو چې پښتانه محنت کوونکي، بهادر او ديانتدار قوم دے. د باچا خان دا کوشش و چې